

temveč le pripustili, da se po naročilu sodnega odposlanca postavi med njihovimi in tožničnimi parcelami mejnike. Na to pa niso mogli misliti, da se bode to vzelo za motenje posesti, posebno ker veljajo pri obnovitvi mej določene meje le za provizorne, ter je vsakemu udeležencu pridržana pravica, da meje svojih parcel da ugotoviti potom redne pravde.

(Konec prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ali je mož dolžan plačati dolgove, ki jih napravi žena pri trgovcu? Žena pooblaščenka svojega moža?

A., soproga c. kr. notarja v Č., je naročala od leta 1903 za-se in za družino perilo in obleko od graške firme K. Dopisovala je s firmo vedno sama ter rabila navaden bel papir, včas pa papir, na katerem je bilo natisneno ime njenega soproga, le-tega pa ni omenila v nobenem pismu. Pisala je v tem slogu: »Prosim, da mi ne pošljete s povzetjem, denar pošljem takoj — istočasno pošiljam znesek ... tedaj je moj račun plačan — ker sem račun založila, prosim, da se mi pošlje drugega itd.«

Tako je A. naročila tudi meseca maja 1904 dvakrat blaga za skupno ceno 139 K 48 h. V glavni knjigi firme se je glasil vpis na prvih dveh listih na ime A., na tretjem listu, ki je nadaljevanje drugega, pa na ime notarjevo. Meseca septembra in oktobra 1904 je poslala firma notarju tiskani opominjevalni pismi za označeno vsoto.

Meseca decembra 1904 je umrl notar, o njegovi zapuščini se je razglasilo konkurz, za zglasitev terjatev se je določilo rok do konca meseca marca 1905.

V marcu 1905 poslala je firma vdovi A. opominjevalno pismo, na katero je odgovorila A. s prošnjo, da se počaka do završitve zapuščinske razprave, ker ona sama nima ničesar, ali pa naj firma prijavi terjatev k zapuščini. Enako je odgovorila A. na drugi opomin, češ da ji žal, ni moči plačati.

Firma K. je prijavila nato dne 11. aprila 1905 z računom, glasečim se na A. in njenega zamrlega soproga, svojo terjatev

k zapuščini ter navedla v dotični vlogi, da stori to na željo A-e. — Dne 14. avgusta 1905 zglasila je firma K. svojo terjatev z enakim računom tudi v konkurzu, in je terjatev priznana; konkurz še ni završen.

Dne 29. marca 1906 je vložila firma K. zoper A. tožbo na plačilo zneska 139 K 48 h s pr., opirajoča se osobito na to, da je A. kakor naročnica odgovorna za plačilo. Toženka je pa odklanjala plačilo ugovarjaje, da je naročala v imenu svojega soproga za družino, a take stroške trpi mož.

S sodbo z dne 11. junija 1906 opr. št. C II 175/6-7 ugodilo je c. k. r. okrajno sodišče v Ljubljani tožbenemu zahtevku iz teh le razlogov:

Po §-u 91, 141 o. d. z. skrbeti mora mož za preživljanje svoje žene in svojih otrok, vendar te določbe urejajo v prvi vrsti le obiteljsko razmerje, in tudi ne odvezujejo žene vsake dolžnosti preživljanja niti ne izključujejo take dolžnosti, saj žena naj po §-u 92 o. d. z. pomaga svojemu možu po svojih močeh, in ako je mož brez sredstev, mora po §-u 143 o. d. z. žena skrbeti za preživljanje otrok. Vsa ta določila urejajo le zakonito dolžnost staršev za preživljanje, ne dotikajo se pa pogodbenih obveznosti, a na tako opira tožnica svojo tožbo.

Rešiti je torej vprašanje, je-li toženko smatrati v tem slučaju za namestnico svojega moža. Za pravno namestovanje ni sicer potreba izrecne izjave, vendar morajo okoliščnosti biti take, da je takoj spoznati ravnanje v tujem imenu. To velja v obče tudi za ženo, katero je v gospodinjstvu, prepuščenem ji od moža, smatrati za pooblaščenko svojega moža.

Proti tožbi govoré te okoliščnosti: Zadnji knjižni vpis se glasi na soproga A., vendar to ni posebnega pomena, ker so se prejšni vpisi za enako izvršena naročila glasili na ime A., in je zadnji vpis le nadaljevanje prejšnjih. Toženka je rabila včasih papir s tiskanim imenom svojega soproga, vendar večkrat navaden papir, osobito tudi pri vprašavnem naročilu. Tožnica je prijavila terjatev k zapuščini in v konkurzu. Ne glede na to, da je po navedenih določitih ustanovljena morebiti zakonita plačilna obveznost zamrlega soproga, kaže ravno vsebina dotičnih vlog in računov, v katerih se navaja za dolžnico tudi toženka, da je tožnica vedno smatrala toženko za svojo dolžnico.

Tehtnejši pa so razlogi za tožbo: Vsa naročilna in druga pisma so od toženke, ki omenja vedno le sebe, a svojega soproga z nobeno besedo. Toženka govori v svojih pismih o svojih dolgovih; priznava, da je dobila račun, prosi poslati nov račun; naznanja, da je poslala denar v poravnavo svojega dolga i. t. d. Nastopa torej popolnoma samostojno in tako ni moči domnevati, da je ravnala le nadomestovaje svojega soproga.

Ker toženka na opomine tožničine plačila ni kratko-malo odklanjala, marveč prosila odloga in obžalovala, da dolga ne more plačati, smatrati je to vsekakor za priznatev plačilne obveznosti.

Uvaževaje vse te okoliščnosti je opravičen sklep, da se je toženka zavezala samostojno.

Na priziv toženkin je c. kr. deželno prizivno sodišče v Ljubljani s sodbo z dne 25. septembra 1906 opr. št. Bc III 111/6-4 spremenilo sodbo prvega sodnika in zavrnilo tožbeni zahtevek iz razlogov:

Toženka je naročila blago, ki naj je služilo družini in sicer po največ otrokom. Pri naročilu blaga kakor tudi sicer se je toženka podpisovala kakor soproga notarjeva; za pisma je rabila papir, ki je imel na čelu tiskano ime toženkinega soproga. Iz tega pa izhaja, da je tožnici bilo znano, da toženka naroča blago za svojo družino, da je soprog tožničin živ, da je torej on gospodar družine. Da bi se kaj naročilo, kar se ni obrnilo za družino, tožnica niti ne trdi, in to tudi ni razvidno iz naročilnih listov. Tudi se ne more reči, da je toženka pri naročilu prekoračila meje potrebe. Ker po §-u 91, 141 o. d. z. mož preživljaj ženo in otroke, izhaja že iz tega dolžnost, da mora preskrbeti primerno potrebno obleko in jo plačati iz svojega.

Žena je po §-u 92 o. d. z. zavezana, pomagati možu pri gospodarstvu. V vseh družinah, izvzemši morda one, kjer so izvanredne razmere, je navada, da se mož ne briga za nakupovanje, potrebna v gospodarstvu, marveč prepušča to skrb ženi. Torej pa žena, kupujoč ali naročujoč tako blago, ne postopa kakor samostalna pogodbeni stranka, ampak v imenu svojega moža kakor njegova pomagalka v gospodarstvu tedaj kakor njegova pooblaščenka. Pogodbe v tem okviru od žene sklenene veljajo torej le za moža in proti njemu.

Da je bila tega mnenja tudi tožnica, izhaja iz opominjevalnih pisem, naslovljenih na soproga toženkinega. To, da toženka govori v svojih pismih o svojem dolgu in obljubuje, da bo plačala, ne opravičuje domneve, da je ona pogodbeni stranka. Pri sklepanju pogodbe je nastopala kakor tiha pooblaščenka svojega moža, tako tudi sedaj v njegovem imenu govori o svojem dolgu in njega plačilu.

Na revizijo tožnično je c. kr. najvišje sodišče s sodbo z dne 6. decembra 1906 št. 18842 sodbo prizivnega sodišča premenilo ter uveljavilo zopet sodbo prvega sodnika, dodajaje te-le razloge:

Revizijski razlog po §-u 503 št. 3 c. pr. r., ki se nanj tudi opira revizija, ker je prizivno sodišče izreklo, da je toženka blago, za katero se kupnina vtožuje zoper njo, naročila kakor pooblaščenka svojega moža, sicer ni dan, pač pa pravna presoja prizivne sodbe ni pravilna in je zato opravičen istočasno uveljavljani revizijski razlog po §-u 503 št. 4 c. pr. r.

Tudi žena je zavezana po §-u 1047, 1066 o. d. z. kakor vsaka druga oseba plačati kupnino za naročeno in prejeto blago. Da je blago naročila toženka, je ugotovil prvi sodnik, in na podlagi teh ugotovitev je sodilo tudi prizivno sodišče —; ali sta se pa glasili fakturi, poslani z blagom na ime toženke ali njenega soproga ali na imeni obeh, to se ni doznalo, ker tožnica nima kopirnih knjig; gotovo pa je, da je toženka blago prejela in porabila v družini. Toženka bi torej mogla odklanjati plačilo tedaj, ako bi bila nastopala le po naročilu svojega soproga. Takega naročila pa z ozirom na § 1032 o. d. z. ni kar naravnost domnevati; je li poleg toženke morebiti odgovoren za plačilo tudi njen mož, tukaj ni treba preiskavati. — Vsekakor zakon nikjer ne nalaga prodajalcu dolžnosti, da v takih slučajih pretresuje, gre-li za dajatve, za katere mora nasproti družini po §-u 91 o. d. z. v prvi vrstvi skrbeti mož, tudi nikjer zakon ne izreka, da morebitna priznatev ali odebritev po možu oprošča ženo obveznosti, ki je prvotno po naročilu nastala. Da se je prvotno na toženko glaseči vpis v tožničinah knjigah pozneje spremenilo na ime njenega soproga, dalje da sta bili jeseni leta 1904 poslani opominjevalni pismi naslovljeni na toženkinega soproga, iz tega se ne da sklepati ničesar za pravdo odločujočega.

Merodajno je le to, je li tožnica iz naročilnih pisem morala domnevati, da toženka ne naročuje v svojem, marveč v imenu svojega soproga. To vprašanje pa je zanikati. Toženka prejela je že leta 1903 več pošiljatev; v dotičnih pismih — kakšen papir je rabila, je pravno brez pomena — nastopala je vedno v svojem imenu, prav tako pa tudi v pismih, ki se tičeta spornih pošiljatev. Ako se je v enem pismu podpisala z dostavkom »notarjeva soproga«, to po §-u 915 o. d. z. še nikakor ne zadošča, da bi se jo nasproti tožeči firmi smatralo le za pooblaščenko svojega moža. Da se je tudi sama smatrala za dolžnico, kažeta tudi njeni pismi na oba opomina, na kateri se je v tem zmislu prvi sodnik skliceval po pravici, če tudi ne obsegata v pravnem pomenu priznatve dolga.¹⁾

b) Kdaj so v vojvodini Kranjski za spore zoper občine o povračilu oskrbovalnih stroškov za nezakonskega otroka pristojna sodišča?

J. V. je vložil pri okr. sodišču v C. zoper občino Ž. tožbo na povračilo oskrbovalnih stroškov, ki jih je imel z večletnim oskrbovanjem nedol. nezakonskega M. Tega otroka mu je v oskrbo izročila svoj čas otrokova mati, plačala dvakrat dogovorjene mesečne prispevke po 5 K, potem pa izginila neznano kam in se ni več vrnila. Tožnik je to naznanil svoji pristojni občini in začele so se poizvedbe o tem, kam je pristojen nezak. M. Tožnik je imel otroka še nadalje v oskrbi in sedaj zahteva povračilo stroškov za čas od takrat dalje, ko je bila pristojna občina Ž. obveščena o tem, da on oskrbuje otroka. Pri razpravi je tožena občina ugovarjala nepristojnost sodišča, ker je za take spore po zmislu določb §-a 9 in 45 zakona z dne 28. sept. 1883, dež. zak. št. 17 pristojno politično oblastvo.

Okrajno sodišče se je iz teh razlogov izreklo za nepristojno.

Deželno rekurzno sodišče v Ljubljani je vsled tožnikovega rekurza razveljavilo sklep prvega sodnika in izreklo, da je pozvano okr. sodišče pristojno, iz tehle razlogov:

¹⁾ V popolnoma enakem slučaju je najviše sodišče z odločbo od 28. novembra 1905 š. 18072 sodilo tako, kakor v tem slučaju prizivno sodišče.

Po § 1042 o. d. z. ima vsak, ki za katerega drugega kaj potrosi, kar bi ta po zakonu sam moral storiti, pravico zahtevati povračilo. Ta občni zakon pa za Kranjsko nikakor ni razveljavljen s posebnim zakonom z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17. Ta zakon urejuje le javnopravno razmerje med občinami in njih domačinci, ki so obubožali. V §-u 6 je ustanovljena absolutna dolžnost občin, preskrbovati svoje uboge in je samo pridržana jim pravica, zahtevati povračilo od tistih oseb, ki so po civilnem pravu dolžne, preskrbovati ubogega. V §-u 9 se je kakor del javnega prava v razmerju med občino in njenimi ubogimi privzelo samo dva strogo očrtana slučaja iz civilnega prava § 1042 o. d. z., to pa zaradi tega, ker bi preskrbovanje gotovo trpelo škodo, ako bi se rednim pravnim potom moralo izterjati povračilo, ko je vendar jasno, da v teh dveh slučajih občina mora povrniti dotični potrošek. To sta namreč slučaja, če je občina sama naročila kaki drugi osebi oskrbovanje ubogega ter je ona druga oseba ravnala po tem naročilu, in če je bila pomoč tako nujna, da ni bilo časa izprositi si pooblaščenja. Prav ker je ta zasebnopravni zahtevek druge osebe v teh dveh slučajih prešel v javno pravo, je v §-u 45 čisto dosledno določeno, da je za eventualni spor iz teh naslovov pristojno politično oblastvo. Izraz v §-u 9, da je občina samo v teh dveh slučajih dolžna povrniti drugi osebi potrošek, je potemtakem jasen. To se pravi, po javnem pravu, ustanovljenem s tem specijalnim zakonom, je občina zavezana v teh dveh slučajih, in spori, ki nastanejo iz tega javnopravnega naslova spadajo pred politična oblastva. Če pa meni druga oseba, da sme iz kakega drugega zasebnopravnega naslova po §-u 1042 o. d. z. zahtevati povračilo, potem te zahteve ne more uveljaviti v okviru napominanega specijalnega zakona, ampak samo po potu redne civilne pravde.

Nesporno pa je v le-tem slučaju, da noben imenovanih dveh slučaje ni podan. Zahtevka tožnikovega zato ni moči odvrčati od redne pravde poti.

C. kr. vrhovno sodišče z odločbo 30. oktobra 1906 št. 15561 revizijskemu rekuru ni ugodilo, ampak potrdilo sklep rekurnega sodišča iz njegovih razlogov. K.

c) Prava tjerajućeg vjerovnika, kojemu je bila doznačena tražbina za utjeravanje (§ 308 ov. reda.)

Živku A. bi dozvoljena pljenidba i prodaja pokretnina Ivana B. — Mirko C., Živkov vjerovnik, nakon pljenidbe postigao je i doznaku te Živkove tražbine i to za utjeravanje pa je predložio obustavu prodaje, dozvoljene proti trećem dužniku Ivanu B.

Ovršni je sud odbio taj predlog, jer da polag odredbe §-a 308₁ ov. red. tjer. vjerovnik nije vlastan da po volji raspolaže doznačenom mu tražbinom.

Utočno sudište obustavilo je postupak prodaje s razloga, što je vjerovnik, komu je doznačena tražbina na utjeravanje, prema odredbi §-a 308 ov. reda ovlašten, da poduzme sve korake te mu se pričine shodnim da utjera doznačenu mu tražbinu, a što obvezaniku ne pristoji nikakovo pravo, da se pača u vjerovnikovo djelovanje. U tom su obziru ograničena prava tjer. vjerovnika odredbom §-a 308₁ ov. reda u toliko, što ga zaključak o doznačenju ipak ne ovlašćuje da glede doznačene mu tražbine a na račun obveznikov sklapa nagode, da oprosti dug obvezanikom dužniku ili da povjeri dobrim ljudima (obranicima) riješenje o tome, da li pravno postoji tražbina. U ostalom zakon ne određuje ništa stanovitog, koje se mjere imaju poduzeti glede tražbine doznačene za utjeravanje. Svakako je pak dužan vjerovnik, koji je ovlašten, da utjera tražbinu, da to obavi skrbno i bez oklijevanja pa ogriješiti se o tu svoju dužnost, to on odgovara jedino za štetu te nanese svojim nemarom. Obveznik pak ne raspolaže nikakvim srestvom, da valjano spriječi zatezanje tjer. vjerovnika: on može jedino da za to traži od njega odštetu. Prema tomu ovlašten je tjer. vjerovnik, da obustavi ovrhu, dozvoljenu za utjeranje doznačene mu tražbine. Vrhovno je sudište sa rješenjem od 31. svibnja 1906 br. 8953 udovoljilo obvezanikom utoku, te je promjeniv zaključak ut. sudišta uzpostavilo zaključak suda I. stepena.

Razlozi.

Ovrha ide za tim, da se utjera ovršina tražbina tjer. vjerovnika, pa u koliko je tu svrhu polučiti realizacijom kakove tražbine, što pristoji obvezniku proti trećem kojem licu, to ju se

ostvari doznačenjem mjesto izplate ili za utjerovanje. U prvom slučaju nastopi tjer. vjerovnik u obvezanikova prava kao da je cesionar te može po volji da raspolaže doznačenom mu imovinom; u potonjem pak slučaju ovlašćuje ga ustanova §-a 308 ov. reda, da u obvezanikovo ime traži od trećeg dužnika podmirenje tražbine u doznačenom mu iznosu. Više od toga ne ovlašćuje ga § 308 ov. red. Što se pak tiče njegovog pravnog položaja to on mora da prihvati postupak u onom stanju, u kojem se nalazi u času doznačenja; to stanje i odredjuje kako ima dalje da nastupa i uzradi e da usplati svoju tražbinu od doznačene mu imovine. Prema tomu kad bijaše u tijeku postupak prodaje, koju je obveznik kao vjerovnik trećeg društva izhodio za utjeranje doznačene tražbine, trebalo je da nastopi onaj, te mu je doznačena tražbina za utjeranje, da zaustavi taj postupak. Nego § 308 ov. red. ne ovlašćuje tj. vjerovnika, da poduzme takovih koraka, koji upravo spriječavaju utjeranje te su na putu njegovom ostvarenju. Ne radi se bo samo o kakvom zavlacenju utjeravanjem, već o pravnom činu, koji ukida sve mjere, te je obveznik pokrenuo, da utjera tražbinu. Pravom je stoga prvi sudac odbio predlog tjer. vjerovnika, kad mu ne pristoji pravo, da se nagadja sa trećim dužnikom pa mu dozvoli odgodu i onako već dospjele izplate.

Šp.

d) Zadrugari su ovlašćeni, da pobijaju prijavu novoizabranih članova prestoničtva, da se ih uvrsti u registar zadruga (§ 11 Zadr. Z.)

Zadružna tvrdka »L. reg. zad. na o. j. u P.« izabrala je svoje prestoničtvo na glavnoj skupštini, obdržanoj dne 29. travnja 1906. Nakon skupštine zadrugari Ivan A. i drugovi mu, odgovoriše kod ok. Suda u P., kod kojeg se vodi registar zadruga, izboru novog prestoničtva te tvrdeć, da se je pri izboranju postupalo proti pravilima predložiša, da se ne uvrste u registar zadruga članovi, koji su dospjeli u prestoničtvo na temelju tog izbora. Sud, komu je povjereno vodjenje registra, poduzeo je izvide glede utvrdjenih neurednosti pa je odbio predlog Ivana A. i drugova mu, jer da poduzeti izvidi ne podkrijepiše njihove tvrdnje,

da se je pri izbiranju postupalo proti pravilima pa je uvrstio novoizbrane članove prestoništva u registar zadruga pošto ih je medjutim u tu svrhu bila prijavila zadružna tvrdka.

Viš. Sudište odbilo je radi nedopustivosti utok Ivana A. drugova mu proti tom zaključku, jer da pravila te zadruge (§§-i 7, 8 i 22) ne ovlašćuju zadrugare, da pobijaju kod Suda, te vodi registar zadruga, i da iznose na postepeno presudjivanje postupak, kog se je držala glavna skupština a koji je ustanovljen u pravilima zadruge.

Usljed reviz. utoka Ivana A. i drug. diglo je Vrhovno Sudište taj zaključak Viš. Suda pa mu naložilo, da o stvari odluči bez obzira na razlog odbića. (Odl. od 28. kolovoza 1906 br. 14.443).

Razlozi.

Odredba §-a 11. Z. o zadrugama za privredu i sticanje u syezi sa ustanovama (§§-i 7, 8 i 22) zadružnog ugovora ne pružaju nikakva valjana oslona odluci Viš. Suda, kojom se proglašuje nedopustivim pravni lijek u ovom poslu. Ne da se zanijekati, da pojedinim zadrugarima ne pristoji pravo, da pobijaju obavljeni izbor prestoništva; ali u bitnosti utočnici i ne traže tog prava. Djelokrug pak i daleki domašaj prava, koji polag ustanova §§-i 17, 18, 20 i dr. pristojne prestoništvu, opravdavaju zadrugare s njihove strane da paze, da samo onaj bude članom zadružnog prestoništva, koji može da se takvim izkaže na temelju bezprijekorno provedenog izbora pa se s toga ne može lišiti zadrugara prava da pobijaju uvrštenje novoizbranih članova prestoništva u registar zadruga, kod se po njihovom mnijenju izbor nije obavio uredno. Toga radi riješiti je utok »in merito.« Šp.

e) Legalizacijski zapisnici niso notarske listine po §-u 2 not. r.; uslužbenici notarske pisarne smejo biti priče legalizacije ročnega znamenja stranke, ki ne zna pisati, a je notarju osebno znana.

Notar N. je bil z razsodilom disciplinarnega sveta c. kr. višjega deželnega sodišča v G. od 28. aprila 1906 obsojen radi disciplinarnega pregreška, ker je pri napravi legalizacijskega

zapisnika glede ročnega znamenja Ignacija Z. privzel za priče tega čina uslužbenca svoje notarske pisarne (§§ 56 b, 57 b, 157 not. r.).

Razlogi za to obsodbo so bili ti-le:

Dokazano je po izvirniku legalizacijskega zapisnika, da je notar N. privzel za priči ročnega znamenja Ignacija Z., ki ne zna pisati, svoja pisarniška uslužbenca Antona T. in Karla P. Notar priznava dejanske okoliščnosti in se zagovarja, da velja za legalizacijske zapisnike le § 82 not. r., ne pa § 57 not. r., ker se tudi ne zahteva, da bi bil pritisnen pečat na zapisnik, in ker bi sicer bila anomalija, da bi se pri sodnih poverilih smelo privzeti po §-u 886 o. d. z. zahtevane priče iz sodnega osobja, dočim naj bi veljale za notarska, istovetna poverila strožje določbe; to bi bilo razlikovanje, za katero ni najti pametnega razloga.

Toda poudarjati je, da šteje § 2 not. r. notarska poverila, torej tudi legalizacijske zapisnike, brez dvoma med notarske listine. Zatorej veljajo določbe I. oddelka 5. zaglavja not. reda tudi za napravo legalizacijskih zapisnikov. Ta nazor podpira tudi določba §-a 4 zak. od 2. aprila 1882, drž. zak. št. 67, da notar ne sme privzeti svojega uslužbenca za identitetno pričo; kajti, ako zakon celo tam, kjer se je hotelo glede identitetnih prič uvesti olajšave, izključuje notarjeve uslužbenke od uporabe kakor priče, onda je smatrati za gotovo, da zakonodavec za one slučaje, ko nima nastopiti nikaka olajšava legalizacijskih predpisov, ni nič navedene prepovedi premenil. O anomaliji med postopanjem pri sodnih poverilih (§ 285 izvensp. pat.) in med postopanjem pri notarskih poverilih pa ni govora, ker bistva razlikovanja med notarjem kakor pisarniškim šefom in njegovi, gospodarsko od njega zavisnimi uslužbenci pri sodnih uslužbencih ni moči najti.

Na priziv discipliniranega notarja na disciplinarni senat vrhovnega sodišča izdal je le-ta oprostilno razsodbo od 4. januarja 1907 šte. ad 9077/6 z naslednjimi razlogi:

Če se pritegneta dva pisarniška uslužbenca za priči ročnega znamenja Ignacija Z., ki ne zna pisati, pri legalizacijskem zapisniku, to ni nikaka kršitev določeb notarskega reda. Tu se ni šlo niti za notarski akt glede pravnih izjav in pravnih opravil

po zmislu 5. zaglavja 1. oddelka not. reda, niti za potrditev identitete kake notarju neznane stranke, marveč šlo je le za potrdilo ročnega znamenja, nadomestujočega podpis Ignacija Z. v svrhu legalizacije po §-u 79 not. r. Za to je bilo po predpisu §-a 82 not. r., ki velja prav za te slučaje, treba pritegniti le dve priči, katerih ena je morala ime podkriževalca pristaviti. Glede takih prič, ki so prav za prav pristavljavci imena, priče ročnega znamenja po §-u 886 o. d. z., pa se torej ne da uporabljati vzroke izključitve, veljavne samo za priče akta in identitete po §-u 57 not. reda.¹⁾

Dr. M. D.

Kazensko pravo.

K uporabi §-ov 197, 201, lit. a) 320 lit. f) 461 k. z.

Okrajno sodišče je z razsodbo z dne 28. junija 1906 razsodilo, da je Janez M. kriv prestopka goljufije po §-ih 197, 201^a in 461 k. z. ter ga je po §-u 460 k. z. z uporabo §-ov 260^a in 266 k. z. obsodilo na 5 dni strogega zapora, poostrenega z enkratnim postom. Prizivno sodišče je z razsodbo z dne 8. avgusta 1906 prvosodno razsodbo potrdilo, a c. kr. generalna prokuratura je vložila ničnostno pritožbo v obrambo zakona in c. kr. najvišje, kasacijsko sodišče je z razsodbo z dne 13. novembra 1906 št. 17.506 spoznalo za pravo:

V stvari Janeza M. zaradi prestopka po §-ih 196, 201^a in 461 k. z. izišli razsodbi okrajnega sodišča z dne 28. junija 1906 in prizivnega sodišča z dne 8. avgusta 1906 kršita zakon v §-ih 197 in 461; razsodbi se razveljavita, in Janeza M. se v zmislu §-a 292 k. pr. r. po §-u 259 št. 3 k. pr. r. oprošča od obtožbe.

Razlogi.

Okrajno sodišče je z razsodbo z dne 18. junija 1906 ključavničarskega pomočnika Janez M. spoznalo krivim prestopka goljufije po §-ih 197, 201^a in 461 k. z., ker je na strani 26 svoje delavske knjižice spričevalo Ivana K. pre naredil, ter mu prisodilo 5 dni strogega z enkratnim postom poostrenega zapora. V razlogih ponavlja razsodba v tenorju označeni dejanski stan in

¹⁾ Temu razsodilu naravnost nasprotno razsodilo disc. senata vrhovnega sodišča od 17. decembra 1903 št. 5252 je natisneno v »Ger. Zeitg.« št. 34 iz l. 1904.

dodaje, da je obtoženec dejanje priznal. Glasom spisov je Janez M. obstal, da je bil od 15. decembra 1902 in še čez božič 1903 brez dela doma, ter da je šele po božiču 1903 pri ključavničarju Ivanu K. stopil v delo. Priznal je tudi, da je datum, kdaj je pričel delati, preuredil v 28. decembra 1902 in da je to radi tega storil, da bi mu bil uštet tudi oni čas, katerega je doma preživel. Dne 10. aprila 1906 je Janez M. pri okrajnem glavarstvu prijavil, da bo pričel izvrševati strojno in stavbno ključarstvo, ter prosil, naj se mu izda obrtni list. Prošnji je poleg drugih izkazov priložil tudi prej omenjeno delavsko knjižico. Iz le-te je pa posneti, da je prositelj znatno več časa služboval za pomočnika, nego le 2 leti, kateri zahteva ministerijalna naredba z dne 17. septembra 1883 št. 149 drž. zak. za pogoj, da se dovoli samostojno izvrševanje rokodelskega obrta, — da je več časa služboval za pomočnika, čeprav se ono s ponarejo datuma fabricirano podaljšanje službene dobe prav nič ne upošteva. Ponarejanje torej ni bilo sposobno, da bi politično oblastvo pripravilo v zmoto o tem, so li dani pogoji za samostojno izvrševanje obrti.

Proti razsodbi okrajnega sodišča je vložil obtoženec priziv, katerega je pa prizivno sodišče z razsodbo z dne 8. avgusta 1906 kakor neutemeljenega zavrnilo.

Prizivno sodišče je pravno mnenje prizivateljevo, da je dan kvečjemu prestopok po §-u 320 *lit. f)* k. z., ki bi pa bil zastaran, s tem ovrglo, da se ne gre za javno listino, nego za zasebno spričevalo Ivana K., in da o zastaranju že zato ni moči govoriti, ker je obtoženec ob predložitvi prijave, da bo obrt izvrševal, to je dne 10. aprila 1906, prenarajeno listino uporabljal. O namenu, v katerem je obtoženec dejanje začel, razsodba II. inštanice sploh ne govori.

Obe inštanice sta pri zadevni razsoji bili v pravni zmoti.

Najprej je poudarjati, da je spričevalo Ivana K. z dne 23. januarja 1904 sicer res — kakor zahteva min. naredba z dne 16. septembra 1883 št. 26.701 — potrjeno po občinskem uradu, toda to potrdilo nosi datum 21. maja 1906, se je torej spričevalu dodalo pozneje, nego je Janez M. predložil prijavo, da bo obrt izvrševal. Kdaj je obtoženec preuredil datum, tega se iz razsodb ne izve; vsekakor pa je toliko gotovo, da je bila prenaraja gotova že pred 10. aprilom 1906, ker po tem času delavska knjižica

obtožencu ni več prišla v roke. Opraviti nam je torej res le s prenarejo zasebnega spričevala, katero je izdal Ivan K.: ne gre za prenarejo javne nego za prenarejo zasebne listine.

Zato tudi na ta dejanski stan nikakor ni uporabljati določila §-a 320 *lit. f)* k. z.; pa tudi po §-ih 197 in 461 k. z. ni bilo izreči obsodbe.

Goljufijo tvori prenareja zasebne listine le pod pogoji §-a 197 k. z., torej v subjektivnem obziru le takrat, kadar ravna storilec v namenu škodovati. Tak namen pa ni ugotovljen niti v razsodbi okrajnega, niti v razsodbi prizivnega sodišča. Po prvem sodniku ugotovljeni namen, »premotiti državno pregledstvo«, nikakor ni identičen z namenom škodovati, kakor ga ima v mislih § 197 k. z. Pač pa ravna z namenom škodovati, kdor namerava škoditi smotru, za kojim stremi državno pregledstvo, — kdor torej namerava obrezuspešiti kak konkreten oblastven ukrep. Če bi bil obtoženec s prenarejo datuma hotel doseči, da se mu podeli obrtni list, onda bi bil pač ravnal v namenu, oškoditi državo na njenih pravicah. Tega pa ni ugotovila ne prva, ne druga inštanca, in na tak namen že zgolj radi tega ni misliti, ker obtožencu ni bilo treba prenarejati datuma, da si izposluje obrtni list.

V le-tem slučaju torej ni dobiti namena škodovati; zato nimamo vseh znakov učina v §-ih 197 in 461 k. z. obravnavanega delikta. Radi tega je pa bilo ugoditi utemeljeni ničnostni pritožbi v obrambo zakona in, prav uporabljajoč zakonova določila, obtoženca oprostiti.

Dr. R.

Izpred upravnega sodišča.

Ali spada peka domačega kruha na Kranjskem po deželi med obrte §-a 14 odst. 8. zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39?

H. P., trgovčeva soproga v Ložu je z vlogo de pr. 19. aprila 1902 št 7521 c. kr. glavarstvu v L. kakor obrtnemu oblastvu naznala, da prične meseca maja 1902 obrt peke domačega kruha v L. C. kr. okr. glavarstvo v Logatcu je z odlokom z dne 25. avgusta 1903 št. 9608 prosilki zabranilo obrtni list za peko domačega kruha v L. ter prepovedalo nadaljno izvrševanje tega